

sprak den wensch uit, dat de wettelijke regeling, waaromtrent juist korten tijd geleden weder besprekingen gevoerd waren, eindelijk tot stand zou mogen komen.

Daarna verdaagde de Voorzitter de zitting tot den volgenden morgen.

In de hal, waar een strijkje op het balkon achter planten verdekt was opgesteld, werden de bezoekers ververschingen aangeboden. Hier hadden de bezoekers gelegenheid met elkaar kennis te maken en zagen wij den Voorzitter de verschillende autoriteiten voor hunne aanwezigheid nog eens persoonlijk dank zeggen.

Des middags werden de officieele vertegenwoordigers met hunne dames door het Gemeentebestuur op het stadhuis officieel ontvangen. Aanwezig waren, behalve de Burgemeester, de Heer *W. de Vlugt*, de wethouders, de Heeren *Wibaut*, *Vos*, *von Freitag Drabbe*, de *Miranda* en *Ed. Polak* en de wrnde, gemeentesecretaris, de Heer *J. J. Roovers*.

De Burgemeester noemde het een voorrecht dat het Congres in Amsterdam plaats vond, omdat wij daardoor in de gelegenheid waren een zoo uitgelezen gezelschap uit de meeste landen van Europa en uit de Nieuwe Wereld hier gastvrijheid te verleen en onze schoone oude stad te toonen.

Na eenige citaten uit de Duitse literatuur sprak de Heer *de Vlugt*:

„Gij toch, Mijne Heeren, zijt het, die in de rusteloze beweging van het maatschappelijk leven telkens de mogelijkheid van bezinning schept, en klaar inzicht verspreidt in de duistere chaos der economische betrekkingen.”

Ook uit de familieboeken van één der groote Florentijnsche kooplieden citeerde de Burgemeester een passage, waarin het groote nut, van een behoorlijke boekhouding werd uitgesproken.

Maar, vervolgde de Heer *de Vlugt*, ons land heeft altijd een grooten naam op dit gebied gehad. *Simon Stevin* werd herdacht en eenige andere geschiedkundige bijzonderheden werden opgehaald.

De moderne accountancy, die niet alleen uit de boeken wil geven wat geweest is, dus zuivere historie, maar die vooral haar kracht zoekt in het nagaan wat de toekomst zal brengen, kan een grooten invloed op het economisch gebeuren dezer tijden uitoefenen. De burgemeester noemde het een grootse taak, die voor den modernen accountant is weggelegd om te mogen medewerken aan den economischen wederopbouw van onzen tijd.

De Burgemeester meende, zich tot de landgenooten wendende, dat zij, door hier het congres te organiseren, er blijk van gaven in de volle overtuiging te verkeer en, dat zij tegenover de vele vreemdelingen een behoorlijk figuur konden slaan. Verder werd nog gememoreerd, dat ook de gemeente onder hare ambtenaren meerdere accountants telt en dat reeds op 1 Februari 1664 door eenen *Jan de Bode* „een groot boek in credit en debet” werd ingericht.

Maar ook na *Jan de Bode* heeft de gemeente er steeds voor gezorgd dat zij, wat betreft de inrichting harer boekhouding, en de controle, die daarop uitgeoefend werd, behoorlijk „bij” was, en dit gaf den spreker „een gevoel van weldadigen rust.”

De burgemeester besloot zijn toegejuichte rede die gedeeltelijk in het Duitsch, gedeeltelijk in het Fransch, gedeeltelijk in het Engelsch en gedeeltelijk in het Nederlandsch werd gehouden met het uitspreken van den wensch, dat het congres in alle opzichten moge slagen, en dat de congresbezoekers de aange naamste herinneringen zullen behouden aan de oude schoone hoofdstad van ons vaderland.

De Heer *van Dien* dankte voor de ontvangst ten stadhuize en ook voor het concert, dat door het stadsbestuur den daarop volgenden Dinsdagavond den congresbezoekers zal worden aangeboden. Hij bracht nog naar voren, dat thans op 't gebied der gemeenteadministratie en controle Amsterdam een eerste plaats inneemt. Hoe trotsch de Burgemeester ook op *Jan de Bode* moge zijn, toch is het niet altijd zoo mooi in orde geweest. De spreker memoreerde onder gelach der aanwezigen een enkele herinnering uit den tijd toen hij, als gemeenteraadslid zitting had in de commissie voor het nazien der rekening.

Daarna werden ververschingen rondgediend en bleef men nog eenigen tijd bijeen.

(Wordt vervolgd)

DE THEORIE EN DE PRAKTIJK DER ACCOUNTANTS-CONTROLE

De litteratuur over de accountantsecontrole, w.o. vooral ook die, welke in de Nederlandsche vaktijdschriften voorkomt, doet zien, dat omtrent de grondbeginselen van de Contrôle-leer nog lang niet die mate van eenheid in opvatting bestaat, welke in meer dan één opzicht voor het beroep nuttig zou kunnen zijn. Dat die meerdere eenheid thans nog niet is verkregen behoeft n.i. vooralsnog echter niet te worden betreurd, omdat een algemeen erkende vakeisch te meer waarde zal hebben naarmate deze geleidelijk gevormd is onder invloed van het onderzoek, hetwelk beoogt de mérites der verschillende geformuleerde vakcischen te toetsen aan de resultaten, welke met de toepassing dier onderscheiden beginselen zijn opgedaan.

Omgekeerd toont diezelfde litteratuur aan, dat het onderzoek naar de mogelijkheid en de wenschelijkheid van de toepassing der als richtsnoer gekozen beginselen, momenteel nog steeds juist onder diegenen der beroepsgenooten, die de resultaten van dat onderzoek dagelijks nagaan — de, ervaring-rijke, practici — *aanleiding geeft* tot meeningsverschillen ten aanzien van de beginselen, welke aan de accountantsecontrole ten grondslag moeten liggen. Ik behoef in dit verband slechts te wijzen op de polemische gedachtenwisselingen in „Accountancy” (jaargang 1923) en dit tijdschrift betreffende de taak van den accountant ten opzichte van de opname van den goederenvoorraad en de aanvaardbaarheid van een beperkte opdracht, om bij den lezer de herinnering op te wekken aan de interessante schriftelijke debatten, waaraan tal van practici hebben deelgenomen.

Acht ik 't verklaarbaar, dat men het onder beroepsgenooten nog niet eens is omtrent de principes van de controle-leer, mede omdat men zich ervan bewust is, dat deze hun waarde voor de beteekenis van ons beroep voor een belangrijk deel ontleenen aan de geleidelijkheid, waarmede zij zich onder den invloed van theorie en practijk zullen hebben ontwikkeld, 't is ook wenschelijk, dat wij afwijkende meeningen steeds leeren kennen, opdat de algemeene richtlijnen, volgens welke de individueele accountant werkt, niet van den uit den aard der zaak niet al-zienenden blik van den enkeling afhankelijk zullen worden gesteld.

Doeh men dient zich er eveneens van bewust te zijn, dat die uitwisseling van opvattingen toch niet zal leiden tot een zoodanige uniformiteit in de beroepsuitoefening als nog door velen wordt mogelijk geoordeeld. Stellig is toenadering mogelijk; we moeten evenwel bedenken, dat de accountant niet is de beroepsvertegenwoordiger zonder meer, die weliswaar als zoodanig een uitsluitend objectieve beroepsuitoefening nastreeft, doch ook is een individu met subjectief inzicht, en subjectief oordeel, die steeds ook aan de controle opvattingen, een persoonlijk element zullen blijven geven. Terecht merkt *Montgomery* op:

„..... the moment you deprive the auditor of the free exer-

„eise of his judgement, you reduce him to the position of an „automaton.....” (R. H. Montgomery, Auditing, Theory and Practice, Volume I pag. 498).

Een meening, die nog dikwerf „onder stoelen of banken gestoken” wordt — niet zoo zeer omdat men eigen opinie niet wenscht te geven, doch meer omdat men voldoende steunpunten voor een betoog in die richting mist — is die, welke tusschen de theorie en de practijk der accountantsecontrôle niet ziet een verband, doch een tegenstelling.

De verklaring voor het bestaan van een dergelijke misvatting ligt voor de hand. De bestudeering van het onderdeel der accountancy, de contrôle, heeft tot zeer logisch gevolg, dat het systematiseren van de contrôle-techniek tot zulk een perfectie wordt opgevoerd, dat deze alleen dan practisch toepassing kan vinden, indien de administratieve en de technische organisatie van de onderneming zoodanig is, dat zij aan alle eischen, welke ten behoeve van de accountantsecontrôle kunnen worden gesteld, voldoen, en vooral ook overigens aan de practische uitvoerbaarheid geen enkelen hinderpaal in den weg wordt gelogd.

De omstandigheid, dat er zich bij de toepassing van de theoretische grondstellingen bezwaren van practischen aard voordoen, doet bij velen de misvatting ontstaan, dat de practische accountantsecontrôle toch eigenlijk iets geheel anders, op geheel andere leest geschoeid is, dan de theoretische accountantsecontrôle. Men oordeelt de bestudeering van de theorie dan nog wel nuttig voor een examen, doch overigens heeft zij zoo goed als afgedaan en wordt nog al te gemakkelijk toegegeven, dat de bezwaren, die de practijk ons in de uitoefening van het beroep biedt, onoverkomenlijk zijn voor een meer consequente toepassing van wat bij de studie volledig en juist werd bevonden.

Juist omdat deze opvatting niet aan het papier wordt toevertrouwd, is de noodzaak van haar bestrijding te grooter.

Want al erken ik de beteekenis van de moeilijkheden, die zich bij den practischen contrôle-arbeid voordoen, dan acht ik daarmee toch nog niet het standpunt gewettigd, dat de theorie niet is de grondslag van *allen* practischen contrôle-arbeid. Een verwijdering tusschen de theorie en de practijk kan slechts beiden tot een verzwakking van de beteekenis der practische accountantsecontrôle, die veel verder gaat, dan, in verband met die practische bezwaren en overeenkomstig een logisch aanpassen aan de theorie, noodig en wenschelijk is.

Ook een nadere beschouwing van den aard dier bezwaren, welke in het algemeen betrekking hebben op :

- 1°. den omvang van de verantwoordelijkheid,
- 2°. de aanvaardbaarheid van de opdracht,
- 3°. de techniek van de contrôle,
- 4°. de verklaring,

en welke ik voor 't moment niet nader zal bespreken (— wellicht vind ik een volgend maal hiervoor gelegenheid —) kan niet tot de meening leiden, dat men van theoretisch gevormde principes zonder meer afstand doet.

Ik acht het dan ook in het algemeen juist, dat de accountant voor allen practischen contrôle-arbeid den theoretischen contrôle-vorm voor oogen houdt, de practische moeilijkheden nauwkeurig afweegt en zich zoo objectief mogelijk tracht af te vragen, of de *noodzakelijk* geworden afwijking van wat in ieder bepaald geval theoretisch wordt noodig geacht, een logisch uitvloeisel is van een redelijke toepassing van de theorie, dan wel een leemte in den contrôle-arbeid veroorzaakt, welke niet zonder desbetreffend voorbehoud in zijn verklaring kan worden gedoogd.

Wanneer de accountant dit principe bij den practischen contrôle-arbeid volgt, heeft hij òn als vertegenwoordiger van het accountantsberoep òn als individueel accountant gedaan, wat van hem redelijkerwijze kan worden verlangd; wat de eerste functie betreft door een zoo *objectief* mogelijk oordeel, wat de

tweede betreft door een *zelfstandig* oordeel over de verplichtingen, die de verantwoordelijkheid hem in elk bepaald geval oplegt.

M. M. DEEN JR.

EFFICIËNTIE

Red. L. POLAK

(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris der Redactie)

EENIGE NADEELEN DIE KUNNEN ONTSTAAN BIJ HET GEBRUIK VAN PLANBORDEN

In enkele vorige nummers hebben wij een en ander medegedeeld over de werking van planborden in het algemeen en van een enkele toepassing, die wij in den loop der tijden in verschillende fabrieken daarvan hebben gezien. Nu willen wij eenige bedenkingen naar voren brengen, die zich bij het gebruik kunnen voordoen.

Het zal menigeen opgevallen zijn dat het bijhouden der planborden een zeer ingewikkeld werk moet zijn. Het vaststellen van de kleur van de kartonnen strookjes, het uitrekenen van de juiste breedte, die deze papiertjes moeten hebben, ook al zijn daar tabellen voor, het in en uitnemen op het bord en het op en afnemen van de ruitertjes in de verschillende kleuren, dit alles eischt een hoeveelheid werk en een zeer groote nauwkeurigheid, die niet onderschat moeten worden.

Het groote bezwaar, dat wij er tegen hebben is, dat er op deze wijze een administratie ontstaat, die wat vóór-stellingswijze betreft wel is waar duidelijker is, dan de gewone fabrieksadministratie zonder planborden, maar die een nevenadministratie doet ontstaan met al de gevaren, die daarvan zijn verbonden, waarvan als voornaamste genoemd moet worden, dat vele gegevens, die ook op de loonbonnen voorkomen, ook op de kartonnen strookjes moeten worden overgenomen en dat de zekerheid, dat er tusschen beide aantekeningen overeenstemming bestaat, op geen enkele wijze anders dan door onderlinge vergelijking kan worden verkregen, een contrôle, waarvoor de tijd in den regel ontbreekt. Bij het planbord in de machinefabriek, waarvan wij destijds een beschrijving gaven, had men, ten einde het planbord niet te breed te maken, de dagkolommen zeer smal genomen; moest daar achter den naam van een machine of een werkmans een werk, dat zeer geringen tijd in beslag nam op het planbord worden aangeteekend, dan werd een uiterst smal strookje carton op het planbord gestoken. Komen op deze wijze meerdere zeer smalle strookjes naast elkaar te staan, dan ontstaat het gevaar, dat ze over elkaar schuiven of omvallen en dat daardoor het overzicht, dat men op het planbord wenscht te krijgen, toch eenigszins minder duidelijk wordt.

In enkele andere fabrieken zagen wij één dezer dagen planborden, waarbij men bij de inrichting met de hierboven ontwikkelde bezwaren ter dege rekening had gehouden. De planborden waren daar n.l. zóó ingericht, dat er niet afzonderlijke strookjes carton voor moeten worden gemaakt, maar de werkbonnen zelf werden op het planbord gestoken. Hierdoor krijgt men wel is waar planborden, die vrij breed zijn, maar de extra schrijverij naast het loonbonnenschrijven is vermeden.

De borden, die wij zagen waren ingericht voor één maand, d.w.z. er waren 31 kolommen naast elkaar, waarop kaarten konden worden gestoken. Eén der borden was ingericht met gedeeltelijk over elkaar vallende reepen blik, waartusschen ruimte opengelaten was om er kaarten tusschen in te zetten. Die kaarten waren slechts gedeeltelijk te zien als ze op 't planbord geplaatst waren, omdat méér dan de helft wegzakte tusschen de reepen blik. Bij het andere planbord waren aan den bovenkant